

Москальчук Юрій Григорович

Азарова Анжеліка Олексіївна

к.е.н, професор, заст.декана ФМІБ з наукової роботи та міжнародної співпраці
Вінницького національного технічного університету (м.Вінниця)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ІНВЕСТУВАННЯ У ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ

Світові тенденції розвитку економіки свідчать про те, що в умовах вичерпності природних ресурсів зростає важливість використання людського капіталу та пріоритетних напрямів його інвестування.

Розгляд питань пов'язаних з використанням людського капіталу став об'єктом вивчення багатьох зарубіжних і вітчизняних вчених, зокрема Т. Шульца, А. Юданова, Г. Беккера, Ф. Вірсема, І. Ліфіца О. Гудзинського, С. Дятлова, Г. Сіджвіка, Р. Кантера, С. Бандура, В. Петі, М. Портера, П. Саблука, А. Сміта, та ін..

Питання функціонування інституту людського капіталу пронизує усі сфери життєдіяльності суспільства і має значення як для окремих індивідів, так і для суспільства в цілому.

Першим у науковий обіг термін «людський капітал» ввів у 1960 р. американський соціолог і економіст Т. Шульц. Під людським капіталом Т. Шульц розумів суспільно значимі якості населення, які воно здобуває та нарощує за допомогою відповідних інвестицій та вважав, що людським його називають тому, що ця форма стає частиною людини, а капіталом є внаслідок того, що являє собою джерело майбутніх задоволень або майбутніх заробітків, або того й іншого разом [1].

На думку представників економічної теорії, людський капітал - міра втілених у людині природних здібностей, таланту, рівня освіти, кваліфікації, професійного досвіду, стану здоров'я, якості харчування та їх здатність приносити дохід [2]. Тому він є важливим та необхідним середовищем для інвестування і повинен знаходити підтримку на всіх рівнях суспільного життя, зокрема на: на рівні окремо взятого індивіда; на рівні підприємства, установи, організації (мікрорівень); на рівні галузей економіки, регіонів та областей (мезорівень); на загальнодержавному рівні. (макрорівень)

Гаррі-Стенлі Беккер для формування людського капіталу запропонував застосовувати інвестиції: на освіту, підготовку та перепідготовку кадрів на виробництві; комп'ютерну підготовку; технологічні інновації; охорону здоров'я, екологію і фізичну культуру [4].

Беззаперечним є той факт, що розвиток цього виду капіталу потребує планомірних, цілеспрямованих зусиль для його належного вдосконалення. Важливим у контексті розуміння природи людського капіталу є визначення основних індикаторів його розвитку на загальнодержавному рівні.

В українському суспільстві такими є: демографічний розвиток та розвиток ринку праці; матеріальний добробут, умови проживання населення; рівень освіти населення; стан та охорона здоров'я; соціальне середовище; екологічна ситуація; фінансування людського розвитку тощо [3].

Важливо зрозуміти, що інвестування у людську діяльність – передусім надійне та важливе вкладення, у майбутні звершення, що вимагає комплексного підходу та повноцінного розуміння усіх аспектів цього явища: визначення структури людського капіталу, обґрунтування основних шляхів вдосконалення цього інституту, можливих ризиків та тенденцій подальшого розвитку.

Михайло Згуровський, розглядаючи сценарії розвитку України, запропонував власну модель інноваційного розвитку нашої держави за рахунок людського капіталу і зауважив, що держава має зробити ставку виключно на якісний людський капітал, включити конкурентоспроможну науку і передову освіту в число головних двигунів своєї економіки [5].

Отже, сучасні шляхи інвестування в людський капітал мають: відповідати тенденціям розвитку освітньої сфери та готувати компетентних фахівців; враховувати рівень соціально-економічного розвитку держави, досвід іноземних країн ефективного використання людського капіталу; використовувати інноваційні технології на усіх етапах функціонування державних інститутів; враховувати в системі менеджменту управління особистість працівника, його моральні та психологічні настрої, використовувати різні способи заохочення та мотивації; усвідомлювати те, що стрімке зростання економічного потенціалу країни напряму пов'язане з розвитком людського капіталу, який формується завдяки комплексній системі гарантованих державою заходів.

Таким чином, людський капітал – важливий і невичерпний ресурс у контексті прогресивного розвитку держави, який потребує сучасного підходу до забезпечення, чіткого механізму впровадження в усіх сферах життєдіяльності суспільства.

Список використаних джерел:

1. Schultz T. Capital Formation by Education / Theodore Schultz // Journal of Political Economy. – 1960. – № 6. – Р. 571-583.
2. Економічна енциклопедія : в 3 т. / ред- кол. : С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Академія, 2000. – Т. 3. – 864 с
3. Столяров В.Ф. Методологія бюджетування людського розвитку в Україні [Електронний ресурс] / В.Ф. Столяров, О.В. Шинкарук. – Режим доступу: <http://www.bukuniver.edu.ua/Applications/zbirnik/n8/02MBL.pdf>
4. Becker I.G. Investment in Human Capital // The Journal of Political Economy, 1962. - P. 14-27
5. Згуровський М.З. Сценарії розвитку України: «борговий зашморг» чи «інноваційний розвиток»?-[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ji-magazine.lviv.ua/diskusija/2014/Zgurovskyj-Scenarij_rozvytku.htm

Ясінська Христина Романівна

Лутчин Наталя Петрівна

к. е. н., доцент кафедри статистики

Львівського національного університету імені Івана Франка

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКОНОМІКИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Роль економічної ефективності як якісного результату відтворювальних процесів регіону виражається у зростанні зацікавленості регіонів у більш раціональному використанні трудових, матеріальних, фінансових і природних ресурсів. Підвищення економічної ефективності повинно забезпечити, з одного боку, підвищення рівня і якості життя населення регіону, його соціальної захищеності, а з іншого боку – зростання заощаджень, необхідних для забезпечення економічного зростання, інтенсифікації виробництва на базі впровадження новітніх технологій [3].

У сучасній економічній науці методи дослідження ефективності функціонування економіки вивчали вітчизняні та зарубіжні учені, зокрема О. О. Воронін, А. Г. Гончарук, П. М. Григорук, Р. С. Каплан, С. О. Матковський, М. Х. Мескон, Д. П. Нортон, В. І. Приймак, Г. В. Савицька та багато інших [1].

Проте, серед учених-економістів немає одностайності щодо вибору показників, за якими можна визначити ефективність функціонування економіки як на макро- так і на мікрорівнях [4, с. 35].

На основі систематизації наукових поглядів можна запропонувати комплексний підхід, який буде складатися з наступних показників: продуктивність праці, трудомісткість,